

«Ερωθάνατος και Λογοτρέλα»

Ομιλία στην παρουσίαση της ποιητικής συλλογής του

Νίκου Παπαδόπουλου

«Άλλη Μοίρα»

Θα ήθελα να ξεκινήσω με ένα διάλογο ανάμεσα σε δυο νέους ποιητές. Τα χρόνια που τους χωρίζουν είναι πολλά, η θεματική με την οποία ασχολούνται είναι η ίδια. Μπορούν να συνομιλήσουν;

Hölderlin: «Προς τι άραγε να είσαι ποιητής σε χρόνους στερημένους;¹ »

Νίκος Παπαδόπουλος (ΝΠ):

«Η δική μας η μοίρα

Μια θαλάσσια αλμύρα

Θα ξεβράσει καημό

Ξενυχτιών» («Αν πετάξεις ψηλά»)

Hölderlin: «Διότι σε μας το τραγικό συνίσταται στο γεγονός ότι φεύγουμε τελείως σιωπηλά από το βασίλειο των ζωντανών, συσκευασμένοι σε κάποιο κιβώτιο και όχι στο ότι πληρώνουμε – αναλωμένοι από τις φλόγες – τη φλόγα που δεν κατορθώσαμε να τιθασεύσουμε»²

ΝΠ:

«Κολασμένοι της γης διορισμένοι εξ 'αρχής

Απ 'τη Μοίρα

Τη θεά των θεών μια μαμά των πολλών

¹ «Άρτος και Οίνος», σελ. 53, μτφ. Σ.Γ. Νικολούδη, εκδ. Άγρα, Αθήνα, 1996

² Επιστολή του Hölderlin στον C.U Böhlendorff, ο.π., σελ. 209

Που δεν οίδα

(...)

Κολασμένοι της γης ερωτευμένοι εφεξής

Με την Ήρα

Τη γαμήλια θεά Έρωτα και Ψυχής

Ηλιαχτίδα» («Ματζόρε»)

Hölderlin: «Δεν πρόκειται τόσο για μια επιβλητική, αλλά, μάλλον, για μια βαθύτερη μοίρα και μια ευγενής ψυχή, συνοδεύει ακόμη κι έναν τέτοιο ετοιμοθάνατο με φόβο και έλεος και ανυψώνει το πνεύμα εν μέσω οργής³».

ΝΠ:

«Αν πετάξεις ψηλά

Στ' ουρανού την καρδιά

Θα καείς μες στον ήλιου

Τις φλόγες

(...)

Η δική μας λεπίδα

Αλλού ηλίου αψίδα

Θα εκτελέσει ενα κράτος

Αστών» («Αν πετάξεις ψηλά»)

.....

Προς τι αυτός ο διάλογος δύο νέων ποιητών που τους χωρίζουν περίπου δύο αιώνες ζωής; Ίσως, γιατί στο έργο και των δύο Λόγος – και – Τρέλα, Έρωτας – και – Θάνατος, Τέχνη – και Επανάσταση, συναντιούνται, συγκρούονται, αλληλεπιδρούν και αλληλοδιαπλέκονται, καθώς το ίδιο τους το έργο

³ Ο.π., σελ. 209

επιχειρεί να υπερβεί επιτέλους αυτόν τον τραυματικό διαχωρισμό του «ΚΑΙ». Καιρός να συναντηθούμε πια με τον ερωθάνατο, τη λογοτρέλα, την τεχνηεπανάσταση...

Αυτή, πιστεύω, είναι η μέγιστη πρό(σ)κληση που ξεπηδά απ' τους στίχους του Νίκου, αλλά κι από τα διάκενα ανάμεσα στους στίχους, καλώντας μας να σπάσουμε τους φραγμούς της Μοίρας των προδοσιών και του πένθους, της απώλειας και της ήττας.

Ο ερωθάνατος, λοιπόν, μέσα στις ατραπούς της αγωνίας για την Ύπαρξη-και-την-Ιστορία, γίνεται δύναμη και ενέργεια επαναστατικής ανατροπής, ανοίγοντας εγκάρσιες τομές εντός της κοινωνίας, αλλά και εντός του ίδιου του ζωντανού ανθρώπου... Ο δρόμος περνά πάντα από μέσα... Ο δρόμος προς την άλλη πλευρά, την άγνωστη και σκοτεινή, προς την πλευρά των ερωτευμένων, των τρελών, των ποιητών, των εξεγερμένων...

Αυτός ο δρόμος είναι που ανοίγει σπιθαμή – τη – σπιθαμή απ' τη λογοτρέλα του Νίκου. Λόγος – Τραύμα, Λόγος – Αγωνία, Λόγος – Ψίθυρος, Λόγος – Μηχανή καθόδου στις βαθύτερες στιβάδες της ύπαρξης.

«Ενός παιδιού η ταραχή

Μίας λαχτάρας η οργή

Να μη στερέψω» («Να μη στερέψω»)

Η κάθοδος πίσω – και – μέσα είναι ταυτόχρονα και άνοιγμα, έξοδος, εναγώνιο κοίταγμα στην κοινωνία που κλυδωνίζεται, κυφορώντας «αυτό που δεν υπάρχει ακόμα», όπως θα μας πει ο μαρξιστής φιλόσοφος της Ελπίδας, Ernst Bloch.

Κι αν ο πολιτισμός είναι πηγή δυστυχίας για τον Νίκο, την ίδια στιγμή, το τραύμα του εκπολιτισμού γεννάει το εξεγερσιακό ορμέμφυτο που «αννυώνει το πνεύμα εν μέσω οργής», για να ξαναθυμηθούμε τον Hölderlin. Ένα εξεγερσιακό ορμέμφυτο που θέλει να καταργήσει...

«Μια Βάρκιζα κάθε

Φοβίας» («Ιωσήφ Βισαριόνοβιτς Τζουγκασβίλι»),

επίκεντρο ο

«Αγώνας του Τρότσκι ενός Μαγιακόφσκι

Δηλώνουν συνέχεια

Ιστορίας» (στο ίδιο).

Κι έτσι...τίποτα...ποτέ...δεν τελειώνει...ως την οριστική κατάργηση όλων των φραγμών, όλων των ορίων ανάμεσα στην Ύπαρξη – και – την – Ιστορία, ως τη στιγμή που ο καθολικός άνθρωπος, δημιουργός των όρων της ζωής του, θα δώσει τέλος στην «*προϊστορία της ανθρώπινης κοινωνίας*» κατά τον Karl Marx⁴.

Κι αν προς το παρόν κωφεύουμε, όντας μικρόψυχοι και τυφλοί, ο διπλός πέλεκυς της ποίησης και του ποιητή, ανοίγει ταυτόχρονα δρόμους προς τα μέσα...και προς τα έξω... ως την υπέρβαση κι αυτού του αιώνιου χάσματος, του αιώνια ανεπούλωτου τραύματος – μέσα (ψυχή) και έξω (σώμα).

«Δεν είμαστε ίδιοι

Να γίνουμε ίσοι ζητάμε.

Ψηλά το κεφάλι» («Στο ρέμα»)

Αυτό είναι και το «*Ταξίδι προς τον Ουρανό*», ή με άλλα λόγια, η έφοδος προς τον ουρανό, που μας καλεί να κάνουμε ο Νίκος μέσα απ' τους στίχους και τα ποιήματά του. Ίσως, για να δώσουμε «*όλη την εξουσία στον έναστρο ουρανό*», κατά τον ποιητή του Κόκκινου Οκτώβρη, Βελιμίρ Χλέμπνικοφ...χωρίς να παύει ούτε στιγμή να μας προ(σ)καλεί στο αντίστοιχο ταξίδι μέσα, στον Ου – τόπο των φόβων και των τρόμων, των απωθημένων επιθυμιών και των μη – κανονικών σκέψεων και ενεργειών. Σκοπός να εξαλειφθεί κάθε ίχνος από τη «*ναφθαλίνη της ψυχής*» («*Το στέμμα*»), προτείνοντας μια επαναστατική επαναχαρτογράφηση της ψυχής...για να μην κοιτάμε πλέον... «*με καημό την ιστορία*» («*Του παιδιού η ξενιτιά*»).

Σάββας Στρούμπος,

Αθήνα, 2/11/2017.

⁴ Καρλ Μαρξ, «Η κριτική της Πολιτικής Οικονομίας», σελ. 17, εκδόσεις «Εργατική Πάλη», Αθήνα 2009.

